

Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs nasjonale vernepris 2022

Fortidsminneforeningens jury har bestått av:

Grethe Holmboe, Ryfylke lokallag, Rogaland avdeling

Ole Jakob Holt, Romerike lokallag, Oslo og Akershus avdeling

Samuel Billaud Feragen, Trondheim lokallag, Den Trønderske avdeling

Vinner

Vinneren av Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs nasjonale vernepris 2022 er **Sø lensjøen Lotteierlag SA** for sitt arbeid med restaureringen av fire bygninger på Fiskevollen i Rendalen kommune.

Sø lensjøen lotteierlag driver Norges eneste aktive innlandsfiskevær på Fiskevollen. Lotteiersystemet blir opprettet i middelalderen, og fiskeværet med sine 59 bygninger representerer et tradisjonelt og særegent bygningsmiljø fra 1700-tallet.

I store kulturmiljøer som Fiskevollen er enkeltbygninger viktige brikker som sammen utgjør helheten. Opplevelsesverdien og stedet som historieforteller er avhengig av at de mange små og enkle bygningene bevares.

Selv om fisket fremdeles holdes i hevd på stedet, er det en rekke av de gamle husene som ikke lenger har en direkte nyttefunksjon. At lotteierlaget likevel velger å bruke ressurser på å sette de gamle husene i stand, gjør prosjektet ekstra prisverdig.

Det håndverksmessige arbeidet på de fire nominerte bygningene (tjellen, Ijorbua, nøsteret og lotteiernøstet) er godt utført. Håndverkerne har på en fin måte balansert mellom en antikvarfaglig og en pragmatisk tilnærming til reparasjonsarbeidet. Det er på en fin måte vist respekt for bygningenes enkle konstruksjoner og materialbruk.

Skadde stokker er byttet med tilsvarende nye stokker uten overdreven bruk av spunsing og lapping slik kulturminnevernet ofte har hatt en tendens til. Bygningene fremstår som reparert samtidig som mye av de originale materialene er bevart. Denne balansen er vanskelig å oppnå, og juryen gir all ros til lotteierlaget og håndverkerne for måten dette er løst på.

Eldre bygninger på landsbygda i Norge er i større grad enn i byene avhengige av gode krefter som sikrer bevaring og bruk av bygningene for at de skal overleve. Innsatsen på Fiskevollen retter fokus på dette problemet og viser at det kan løses på en måte som både sikrer bevaring av bygningene, og kunnskapsbygging gjennom restaurering og formidlingen rundt dette arbeidet.

Fiskevollen er mer enn istandsetting av noen hus. Det er vern av et kulturmiljø som har klart å opprettholde sin opprinnelige bruk over flere hundre år. Arbeidet med restaureringsprosjekter i området startet i 2018 med restaureringen av fjøset, og flere prosjekter står på trappene.

Juryen ønsker Sø lensjøen lotteierlag, Sømåen Tradisjonshandverk og alle involverte lykke til videre med det gode arbeidet på Fiskevollen, slik at også fremtidige generasjoner kan ha glede og nytte av dette unike kulturmiljøet.

Verneprisen består av diplom, plakett og kr 100 000.